

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
« 30 » вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА МОВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ:
КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

для студентів

спеціальності: 061 Журналістика

освітньої програми: 061.00.01 Журналістика

рівня вищої освіти: перший (бакалаврський)

Київ – 2025

Розробники:

Овсієнко Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови.

Викладачі:

Овсієнко Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови;

Зелінська Оксана Юріївна, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови;

Заєць Валентина Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови.

Робочу програма розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри української мови

Протокол № 2 від 27.01.2025 року

Завідувач кафедри української мови

(Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
«___»___20___р.

Гарант освітньої програми

(Андрій БОРЕЦЬ)

Робочу програму перевірено
«___»___20___р
Заступник декана факультету
української філології, культури
і мистецтва з науково-методичної

та навчальної роботи

(Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) . «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) . «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) . «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) . «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна/заочна	
УКРАЇНСЬКА МОВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	12 / 360	
Курс	I-III	
Семестр	II-V	
Кількість змістових модулів з розподілом	4	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ		
Курс	I	
Семестр	II	
Кількість кредитів	4	
Кількість модулів	4	
Обсяг годин, зокрема:	120	
Аудиторні	56	16
Лекції	14	4
Практичні заняття	42	12
Модульний контроль	8	---
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	Залік (у II сем.)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування української громадянської ідентичності шляхом підвищення ролі української мови як національної цінності та подолання мовно-культурної меншовартості українців; поглиблення системного уявлення студентів про усне й писемне мовлення українців; формування українськомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації вивчення культури усного та писемного мовлення, історії української культури та права людини, громадянина України;
- формування української громадянської ідентичності; популяризації і збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- формування українськомовного іміджу, комунікативної, мовленнєвої, прагматичної, соціокультурної, загальних і фахових компетентностей у процесі усвідомленого опанування мовної, мовленнєвої, комунікативної теорій;

- здійснення заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні журналісти, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК10, ЗК11 (загальні компетентності).**

- **ЗК10:** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **ЗК11:** Здатність спілкуватися державною мовою.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовані передусім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя міста», «Мовна особистість фахівця», «Мовний портрет однокурсника», «Стань співавтором тексту» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Українська мова у професійному спілкуванні: Культура мовлення», студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

- **ПРН11:** Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус бог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Са мо сті йн а
		Ле кці ї	Се мін ари	Пр акт ич ні	Ла бо рат ор ні	Інд иві дуа льн і	
Модуль 1. КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ							
Тема 1. <i>Генеалогія української мови.</i>	7	2	-	2	-	-	3
Тема 2. <i>Функційно-стильова диференціація української мови як основа культури фахової мови.</i>	5	-	-	2	-	-	3
Тема 3. <i>Культура усного фахового спілкування.</i>	5	-	-	2	-	-	3
Тема 4. <i>Функціювання української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.</i>	8	2	-	2	-	-	4
Тема 5. <i>Виразність усного мовлення.</i>	6	-	-	2	-	-	4
Модульний контроль 1	2						
Разом	33	4	-	10	-	-	17
Модуль 2. КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ							
Тема 6. <i>Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.</i>	9	2	-	4	-	-	3
Тема 7. <i>Технології комунікативного впливу.</i>	10	2	-	4	-	-	4
Тема 8. <i>Мовний етикет як</i>	6	-	-	2	-	-	4

<i>складник культури мовлення.</i>							
Модульний контроль 2	2						
Разом	27	4	-	10	-	-	11
Модуль 3. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ							
Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування.	5	-	-	2	-	-	3
Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.	11	2	-	4	-	-	5
Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій.	11	2	-	4	-	-	5
Модульний контроль 3	2						
Разом	29	4	-	10	-	-	13
Модуль 4. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ							
Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.	11	2	-	4	-	-	5
Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.	9	-	-	4	-	-	5
Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення.	9	-	-	4	-	-	5
Модульний контроль 4	2						
Разом	31	2	-	12	-	-	15
Усього	120	14	-	42	-	-	56

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ

Тема 1. Генеалогія української мови.

Основні питання теми:

1. Генеалогія української мови та чинники ідентичності українців, українства.
2. Основні складники ДНК-генеалогії.
3. Маркери генеалогії української мови.

4. Генеалогічна парадигма в художньому та публіцистичному стилях.

Ключові слова: українці, українство, українська мова, український етнос, українська нація, ДНК-генеалогія, ідентичність та ін.

Рекомендована література:

Основна: 3; 5; 9.

Додаткова: 9; 11-12; 17.

Тема 2. Функційно-стильова диференціація української мови як основа культури фахової мови.

Основні питання теми:

1. Значення функційних стилів у фаховій діяльності.
2. Функційні стилі та їх підстилі.
3. Особливості використання у фаховій діяльності поєднання основних функційних стилів (офіційно-діловий, науковий, розмовний (усна та писемна форми)).
4. Форми реалізації функційних стилів у практиці ділового спілкування журналіста.

Ключові слова: стилістика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стилістичний ресурс.

Рекомендована література:

Основна: 2; 5; 7; 15.

Додаткова: 17; 29.

Тема 3. Культура усного фахового спілкування.

Основні питання теми:

1. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
2. Види фахової взаємодії, етапи спілкування журналіста.
3. Мова, мовлення і спілкування.
4. Вербальні й невербальні засоби спілкування.

Ключові слова: бесіда, вербальні засоби, спілкування, гендер, гучність мовлення, дискусія, ділова бесіда, невербальні та вербальні засоби комунікації, перемовини, погляд, полеміка, правила спілкування, міміка, жести, телефонна розмова.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18.

Додаткова: 9; 17; 29; 31-32.

Тема 4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Основні питання теми:

1. Поняття «культура мови» й «мовлення», «комунікація» у фаховій діяльності журналіста.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення у мові медіа та реклами.
3. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців сфери журналістики.
4. Вплив мовних та позамовних чинників на дотримання мовних норм (орфоепічних та акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця-журналіста.
5. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Ключові слова: культура мови, культура мовлення, комунікація, норма, мовна норма, орфоепічні норми, акцентуаційні норми, анормативність, адекватність мовлення, багатство мовлення, доречність мовлення, звертання, змістовність мовлення, мовленнєвий етикет, морфемний словник, словник іношомовних слів, словник паронімів, словник синонімів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18.

Додаткова: 9; 17; 29; 31-32.

Тема 5. Виразність усного мовлення.

Основні питання теми:

1. Дотримання орфоепічних норм та їх вплив на виразність усного мовлення у професійному спілкуванні журналіста.
2. Дотримання граматичних норм під час продукування лексем.
3. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою, словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
4. Етика спілкування у професійному середовищі фахівця-журналіста.
5. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця журналістської сфери.

Ключові слова: діалектна лексика, доречне мовлення, достатність, етика спілкування, жаргонна лексика, засмічення мови, канцеляризми, контекстуальна доречність, тавтологія, чистота мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 3; 4; 5; 8; 10; 11; 13.

Додаткова: 3; 5; 10; 13; 15; 17; 25; 27; 28; 32.

Модуль 2.
КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ
ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ

Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
2. Явище асиміляції фонем.
3. Складні випадки наголошування слів.
4. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення аномативності.

Ключові слова: акцент, акцентуаційні норми, голосний звук, приголосний звук, словесний наголос, фонема, фразовий наголос.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14.

Додаткова: 11; 12; 22; 30.

Тема 7. Технології комунікативного впливу.

Основні питання теми:

1. Шляхи комунікативного впливу у професійному спілкуванні журналіста.
2. Дотримання граматичних норм під час комунікації.
3. Приклади порушення мови емоційно у процесі комунікативного впливу.
4. Етика комунікативного впливу у професійному середовищі журналіста.

Ключові слова: комунікація, комунікативний вплив, доречне мовлення, достатність, етика спілкування, жаргонна лексика, засмічення мови, канцеляризми, контекстуальна доречність, тавтологія, чистота мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 5; 6; 9; 10; 12; 13; 18.

Додаткова: 2; 3; 4; 10; 13; 15; 17; 27; 32.

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення.

Основні питання теми:

1. Поняття про мовний етикет та складники словникового запасу сучасного фахівця-журналіста.
2. Умови досягнення високого рівня мовного етикету сучасного журналіста.
3. Вербальні й невербальні засоби впливу на якість спілкування.
4. Шляхи підвищення багатства (різноманітності) фахового мовлення сучасного фахівця-журналіста.

Ключові слова: етикет, мовний етикет, звітна доповідь, етикет ділової доповіді, етикет наукової доповіді.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18.

Додаткова: 9; 17; 18-20; 29; 32.

Модуль 3.

КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ

Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування.

Основні питання теми:

1. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.
2. Лексичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.
3. Граматичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.

Ключові слова: етикет, гендер, гендерна рівність, спілкування, вікові аспекти спілкування.

Рекомендована література:

Основна: 5; 9; 17.

Додаткова: 3; 4; 17; 29.

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.

Основні питання теми:

1. Поняття мовної норми та анормативність у фаховій комунікації.
2. Взаємодія прескриптивної й дескриптивної мовної норми та її вплив на культуру лінгвального простору сучасного фахівця.
3. Словники, довідникова література журналістської галузі.
4. Проблема кодифікації лексичних одиниць.

Ключові слова: норма, мовна норма, анормативність, кодифікація, прескриптивна мовна норма, дескриптивна мовна норма, лексична одиниця.

Рекомендована література:

Основна: 5; 6; 9; 11.

Додаткова: 3; 12; 14; 16; 17; 22; 31.

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій.

Основні питання теми:

1. Український правопис та нові вимоги до писемного мовлення.
2. Графічна норма та причини анормативності.
3. Кодифікація мовних інновацій.
4. Шляхи запобігання порушень графічної, орфографічної норми в офіційно-діловому стилі.

Ключові слова: український правопис, писемне мовлення, графічна норма, графічна анормативність.

Рекомендована література:

Основна: 3; 5; 9; 16.

Додаткова: 8; 9; 11-12; 14; 16; 22; 31.

Модуль 4.

***КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ
ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ***

Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Основні питання теми:

1. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
2. Професійна лексика, термінологійна лексика.
3. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні журналіста.
4. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
5. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
6. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.
7. Стильові засоби лексикології та фразеології.
8. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.

Ключові слова: лексика, лексикографія, лексикологія, омоніми, пуризми, синоніми, термінологійна лексика, фразеологізм, фразеологічний словник, професійне мовлення, стильові засоби фразеології.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 17; 22; 30.

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Основні питання теми:

1. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
2. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
3. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
4. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
5. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функційних стилях фахової діяльності.
6. Прийменники в діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

Ключові слова: професійне мовлення, стильові засоби фразеології.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 14; 17; 22; 30.

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення.

Основні питання теми:

1. Синтаксичні норми професійного спілкування фахівця сфери журналістики.
2. Причини виникнення порушення синтаксичних норм.
3. Шляхи усунення синтаксичної анормативності у фаховій діяльності.

Ключові слова: синтаксична норма, синтаксична анормативність.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 17; 22; 30.

6. Контроль навчальних досягнень із дисципліни

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	5	5	5	5	5	5	6	6
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	5	50	5	50	5	50	6	60
Лабораторна робота (зокрема допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	107	-	97	-	97	-	107
Максимальна кількість балів:	408								
Розрахунок коефіцієнта:	4,08								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота 1.

Тема: Генеалогія української мови.

Завдання. Підготуйте реферат та презентацію на тему «Місце української мови на карті мов світу. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях».

Самостійна робота 2.

Тема: Функційно-стильова диференціація української мови як основа культури фахової мови.

Завдання. Виберіть текст наукового стилю мовлення і трансформуйте його в художній. Зосередьте увагу на зміні лексики, структури й тональності тексту, щоб він відповідав новому стилю. Поясніть у коментарях, які зміни ви внесли і чому.

Самостійна робота 3.

Тема: Культура усного фахового спілкування.

Завдання. Проведіть опитування з-поміж друзів або однокурсників про те, чи послуговуються вони літературною мовою в повсякденному спілкуванні. Оформіть результати у вигляді графіків або діаграм і напишіть короткий аналіз здобутих результатів.

Самостійна робота 4.

Тема: Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.

Завдання. Дослідіть, як мовна політика України вплинула на українські медіа (телебачення, радіо, друковані видання, інтернет-ресурси). Проаналізуйте, як вимоги до мовного контенту відображаються в медійних продуктах. Напишіть аналітичну статтю або зробіть презентацію на основі здобутих результатів.

Самостійна робота 5.

Тема: Виразність усного мовлення.

Завдання. Підготуйте виступ на одну з тем:

Тема 1. Волонтерство дуже популярне у світі. Що, на Вашу думку, спонукає людей займатися волонтерством? У якій сфері Вам було б цікаво стати волонтером?

Тема 2. Культура – важливий складник життя спільноти. Які українські культурні традиції Вам відомі? Як культура впливає на впізнаваність країни?

Тема 3. Існує думка, що в сучасному світі частина професій згодом зникне у зв'язку з технічним прогресом. Як Ви вважаєте, які фахівці будуть завжди потрібними? Які професії треба опанувати в майбутньому?

Самостійна робота 6.

Тема: Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Завдання. Зробіть аудіо- або відеозапис вашого виступу на фахову тематику (презентація, лекція, доповідь) і проаналізуйте його на предмет орфоепічних та акцентуаційних помилок. Напишіть звіт, у якому зазначте помилки й надайте рекомендації для покращення вимови.

Самостійна робота 7.

Тема: *Технології комунікативного впливу.*

Завдання. Підготуйте реферат та презентацію на тему «Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванню».

Самостійна робота 8.

Тема: *Мовний етикет як складник культури мовлення.*

Завдання. Підготуйте повідомлення на одну з тем:

Тема 1. Використовуючи етикетні формули, змодельуйте поведінкову ситуацію з керівництвом закладу в разі запізнення на роботу, навчальні заняття.

Тема 2. Змодельуйте мовленнєву ситуацію зустрічі з працедавцем.

Тема 3. Змодельуйте зустріч із філософом. Тема бесіди: «Коротко про наболіле».

Самостійна робота 9.

Тема: *Гендерні та вікові аспекти спілкування.*

Завдання. Дослідіть, як гендерні та вікові особливості особистості впливають на комунікацію в різних культурах. Виберіть кілька країн або культур і порівняйте, як ці аспекти впливають на спілкування. Підготуйте порівняльний аналіз у формі презентації.

Самостійна робота 10.

Тема: *Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.*

Завдання. Виберіть одну мовну норму (граматичну, лексичну, орфографічну тощо) і проаналізуйте, як вона змінилася протягом останніх 20-30 років. Дослідіть зміни в кодифікаційних джерелах (словниках, довідниках) та у фактичному мовленні. Напишіть звіт про результати дослідження.

Самостійна робота 11.

Тема: *Український правопис у контексті мовних інновацій.*

Завдання. Оберіть текст, написаний за старими нормами правопису, й адаптуйте його до нових правописних норм. Увімкніть коментарі та поясніть, які конкретні зміни були внесені й чому. Проаналізуйте й запишіть, як ці зміни вплинули на зрозумілість і точність тексту.

Самостійна робота 12.

Тема: *Лексична та фразеологічна правильність мовлення.*

Завдання. Укладіть словник, що міститиме найуживаніші фразеологізми вашої майбутньої сфери діяльності. Для кожного фразеологізму надайте

визначення і можливі помилки вживання. Оцініть, як цей словник може допомогти в удосконаленні фахового мовлення.

Самостійна робота 13.

Тема: Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Завдання. Укладіть довідник, що міститиме основні граматичні норми, які використовуються у вашій професійній сфері. Додайте правила, наведіть приклади й зазначте типові помилки, що можуть виникати. Оцініть, як цей довідник може допомогти в покращенні мовленнєвої культури сучасного фахівця.

Самостійна робота 14.

Тема: Синтаксичні аспекти культури мовлення.

Завдання. Укладіть довідник, що міститиме основні правила пунктуації з прикладами та типовими помилками для вашої професійної сфери. Додайте рекомендації щодо уникнення помилок і поліпшення зрозумілості текстів. Оцініть, як цей довідник може допомогти у практичній діяльності.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали (максимальна кількість)	Термін виконання (тижні)
Модуль 1-2. <i>Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору</i>			
Тема 1. <i>Генеалогія української мови.</i>	перевірка реферату і презентації	5	до 21.04.2025 р.
Тема 2. <i>Функційно-стильова диференціація української мови як основа культури фахової мови.</i>	перевірка трансформованого тексту	5	до 21.04.2025 р.
Тема 3. <i>Культура усного фахового спілкування.</i>	перевірка результатів опитування	5	до 21.04.2025 р.
Тема 4. <i>Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). Основні ознаки культури мови, мовлення і комунікації.</i>	перевірка аналітичної статті і презентації	5	до 21.04.2025 р.
Тема 5. <i>Виразність усного мовлення.</i>	усне опитування (виступ)	5	до 21.04.2025 р.
Тема 6. <i>Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури</i>	перевірка відеозапису виступу та звіту	5	до 21.04.2025 р.

<i>фахівця.</i>			
Тема 7. <i>Технології комунікативного впливу.</i>	перевірка реферату і презентації	5	до 21.04.2025 р.
Тема 8. <i>Мовний етикет як складник культури мовлення.</i>	усне опитування (перевірка повідомлень)	5	до 21.04.2025 р.
Разом за Модуль 1-2: 40 балів			
Модуль 3-4. <i>Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору</i>			
Тема 9. <i>Гендерні та вікові аспекти спілкування.</i>	перевірка порівняльного аналізу (презентації)	5	до 30.05.2025 р.
Тема 10. <i>Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.</i>	перевірка звіту про результати дослідження	5	до 30.05.2025 р.
Тема 11. <i>Український правопис у контексті мовних інновацій.</i>	перевірка адаптованого тексту і коментарів	5	до 30.05.2025 р.
Тема 12. <i>Лексична та фразеологічна правильність мовлення.</i>	перевірка словника фразеологізмів	5	до 30.05.2025 р.
Тема 13. <i>Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.</i>	перевірка довідника граматичних норм фахової сфери	5	до 30.05.2025 р.
Тема 14. <i>Синтаксичні аспекти культури мовлення.</i>	перевірка довідника пунктуаційних норм фахової сфери	5	до 30.05.2025 р.
Разом за Модуль 3-4: 30 балів			
Разом за семестр: 70 балів			

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

До кожної теми запропоновано завдання самостійної роботи, яке потрібно виконати в повному обсязі та прикріпити в е-курс для перевірки викладачем.

Методичні вказівки до написання та оформлення рефератів

Рефератом з дисципліни «Українська мова у професійному спілкуванні: Культура мовлення» є самостійно підготовлена письмова робота, оформлена відповідно до вимог.

Він пишеться українською мовою обсягом 10–12 сторінок формату А-4 комп'ютерного набору, із яких вступ і висновки займають не більше 2 сторінок (1+1).

Текст слід друкувати з одного боку стандартного аркуша (береги: 3–2–2–1,5; міжрядковий інтервал – 1,5; кегль – 14; шрифт – Times New Roman; абзацний відступ – 1,25 см).

Покликання всередині тексту вказуються у дужках (Федоренко, 2019: 65); приклади та ілюстративний матеріал позначаються *курсивом*. У тексті реферату використовується така форма лапок та апострофа: «...», ' ; розрізняються графічні знаки «дефіс» (-) і «тире» (—).

Реферат пишеться на основі огляду однієї або декількох наукових робіт, згідно із запропонованою для виконання темою. Метою його є теоретичне ознайомлення з обраною проблемою дослідження на основі літературних джерел.

Дослідницька робота такого типу може бути двох видів: інформативна і наукова.

Інформативний реферат є стислим письмовим викладом змісту певної наукової праці (монографії, книги, статті). Науковий реферат – це короткий виклад проблеми, зроблений на основі огляду, дослідження наукових або інших джерел.

Реферат варто писати відповідно до самостійно розробленого плану, що є логіко-змістовим розв'язанням проблемного питання. Він повинен містити вступ, основну частину, висновки та список використаної літератури. Основна частина має складатися з розділів і підрозділів, які розкривають теоретико-методологічне питання теми, аналіз досліджуваної проблеми або явища й обґрунтування висновків, висвітлюють системні напрацювання теорії і практики досліджуваного явища в певній послідовності.

Основними методами роботи над рефератом є: аналіз, порівняння, узагальнення (самостійні висновки).

Студент повинен уміти працювати з літературою, починаючи від її пошуку та закінчуючи оформленням списку використаних джерел.

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

5 балів – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; креативно підходить до виконання завдання; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу

матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стильові помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконане не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдання для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами й робити власні висновки; не володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; відсутній творчий компонент цих видів діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійного завдання не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; майже відсутні творчі та комунікативні вміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за *модульні контрольні роботи* (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному курсі або, за умови форсмажорних ситуацій, на окремих аркушах.

Модульний контроль здійснюється в кінці і посеред вивчення навчального матеріалу модуля.

**Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт
(10 балів за виконанні тестові завдання + 15 балів за виконане творче
завдання)**

Кожна модульна контрольна робота передбачає *два етапи*:

– *перший етап*: виконання тестових завдань (10 тестових завдань закритого типу = 10 балів, тобто кожне завдання оцінюється в 1 бал);

– *другий етап*: виконання творчого завдання, яке оцінюється в 15 балів, а саме:

21-25 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює, оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо і втілює їх у практику; креативно підходить до виконання завдань; має комунікативні вміння і навички.

15-20 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент робить висновки; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

9-14 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стильові помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент не висвітлює власної позиції; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

3-8 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично й необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

0-2 бали – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє робити власні висновки; не володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо; відсутній творчий компонент цього виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Українська мова у професійному спілкуванні: Культура мовлення» здійснюється у формі *заліку*.

Залік отримують ті студенти, які відвідували лекційні та практичні заняття, працювали, писали модульні контрольні роботи та виконували блок самостійної роботи, а також мають у сукупності за всі види діяльності не менше *60 балів*.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (для самоперевірки знань)

1. Генеалогія української мови та чинники ідентичності українців, українства.
2. Основні складники ДНК-генеалогії.
3. Маркери генеалогії української мови.
4. Генеалогічна парадигма в художньому та публіцистичному стилях.
5. Значення функційних стилів у фаховій діяльності.
6. Функційні стилі та їх підстили.
7. Особливості використання у фаховій діяльності поєднання основних функційних стилів (офіційно-діловий, науковий, розмовний (усна та писемна форми)).
8. Форми реалізації функційних стилів у практиці ділового спілкування журналіста.
9. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
10. Види фахової взаємодії, етапи спілкування журналіста.
11. Мова, мовлення і спілкування.
12. Вербальні й невербальні засоби спілкування.
13. Поняття «культура мови» й «мовлення», «комунікація» у фаховій діяльності журналіста.
14. Комунікативні ознаки культури мовлення у мові медіа та реклами.
15. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців сфери журналістики.
16. Вплив мовних та позамовних чинників на дотримання мовних норм (орфоепічних та акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця-журналіста.
17. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

18. Дотримання орфоепічних норм та їх вплив на виразність усного мовлення у професійному спілкуванні журналіста.
19. Дотримання граматичних норм під час продукування лексем.
20. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою, словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
21. Етика спілкування у професійному середовищі фахівця-журналіста.
22. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця журналістської сфери.
23. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
24. Явище асиміляції фонем.
25. Складні випадки наголошування слів.
26. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності.
27. Шляхи комунікативного впливу у професійному спілкуванні журналіста.
28. Дотримання граматичних норм під час комунікації.
29. Приклади порушення мови емоційно у процесі комунікативного впливу.
30. Етика комунікативного впливу у професійному середовищі журналіста.
31. Поняття про мовний етикет та складники словникового запасу сучасного фахівця-журналіста.
32. Умови досягнення високого рівня мовного етикету сучасного журналіста.
33. Вербальні й невербальні засоби впливу на якість спілкування.
34. Шляхи підвищення багатства (різноманітності) фахового мовлення сучасного фахівця-журналіста.
35. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.
36. Лексичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.
37. Граматичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.
38. Поняття мовної норми та анормативність у фаховій комунікації.
39. Взаємодія прескриптивної й дескриптивної мовної норми та її вплив на культуру лінгвального простору сучасного фахівця.
40. Словники, довідникова література журналістської галузі.
41. Проблема кодифікації лексичних одиниць.
42. Український правопис та нові вимоги до писемного мовлення.
43. Графічна норма та причини анормативності.
44. Кодифікація мовних інновацій.
45. Шляхи запобігання порушень графічної, орфографічної норми в офіційно-діловому стилі.
46. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
47. Професійна лексика, термінологічна лексика.
48. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні журналіста.
49. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
50. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
51. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.

52. Сильові засоби лексикології та фразеології.
53. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.
54. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
55. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
56. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
57. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
58. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функційних стилях фахової діяльності.
59. Прийменники в діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.
60. Синтаксичні норми професійного спілкування фахівця сфери журналістики.
61. Причини виникнення порушення синтаксичних норм.
62. Шляхи усунення синтаксичної анормативності у фаховій діяльності.

6.6. Шкала відповідності оцінок

<i>Рейтингова оцінка</i>	<i>Оцінка за стобальною шкалою</i>	<i>Значення оцінки</i>
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання, за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

7. Навчально-методична картка дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА БЛОКУ ДИСЦИПЛІН

Разом 120 годин: лекції – 14 годин, практичні заняття – 42 годин, самостійна робота – 56 години, модульний контроль – 8 годин

Тиждень	II семестр													
Модулі	МОДУЛЬ I-II								МОДУЛЬ III-IV					
Назва модуля	КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ								КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) ПРОСТОРУ					
Кількість балів за модуль	107				97				97				107	
	204								204					
Загальна кількість балів	408 / 4,08 = 100													
Лекції	8								6					
Дати														
Теми практичних занять	Тема 1. Глобальні процеси	Тема 2. Функції мови	Тема 3. Кольори	Тема 4. Функції української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами)	Тема 5. Вплив української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами)	Тема 6. Орфографія та пунктуація	Тема 7. Граматика та мовні засоби вираження думки	Тема 8. Мовні засоби вираження думки	Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування (10б+1б)	Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації (20б+2б)	Тема 11. Українська правопис у контексті мовних інновацій (20б+2б)	Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення (20б+2б)	Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі (20б+2б)	Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення (20б+2б)

[illegible]

8. Рекомендовані джерела

1. Берегова Г., Предместніков О. Культура мовлення в системі професійної підготовки молоді: монографія. Херсон: Олді, 2021. 272 с.
2. Гайович Г. Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі: навчальний посібник. Київ: ІДУ НД ЦЗ, 2024. 228 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ: КММ, 2019. 208 с.
4. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т., Мельничук Т., Чуприк Н., Анохіна Л. Етика ділового спілкування: посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2021. 344 с.
5. Доброскок І., Овсієнко Л. Основи професійної комунікації: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «ФОП Домбровська Я.М.», 2017. 446 с.
6. Зубков М. Норми й культура української мови: посібник. Харків: Школа, 2023. 544 с.
7. Лещенко Т., Шарбенко Т., Юфименко В. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2024. 366 с.
8. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
9. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник. Львів: Львівська політехніка, 2020. 440 с.
10. Нищета В. Риторика: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2022. 220 с.
11. Пасинок В. Основи культури мовлення: навчально-методичний посібник. Київ, 2019. 184 с.
12. Плотницька І. Ділова українська мова: навчальний посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2022. 260 с.
13. Плотницька І. Ораторське мистецтво: навчально-методичний посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2021. 110 с.
14. Плотницька І. Основи наукового мовлення: посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2022. 252 с.
15. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник / упорядники: А. Попович, Л. Марчук; за ред. А. Попович. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
16. Український правопис / ред. Є. Мазніченко, В. Македон, С. Шарабанова, І. Яловнича. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.
17. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2023. 536 с.
18. Шевчук С. Українське ділове мовлення: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2022. 312 с.

Додаткові:

1. Баган М. Англїзація сучасного українськомовного комунікативного простору: причини, основні вияви та наслідки. *Журнал «Українська мова»*. № 1 (73). 2020. С. 38–53. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_20/6.pdf

2. Бауліна Т. Цифрова риторика: специфіка та перспективи. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2022. № 44. С. 43–59.
3. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2009. 625 с.
4. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 207 с.
5. Береза Т. Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови. Львів: Апріорі, 2015. 420 с.
6. Береза Т. Мовою бестселерів. Сучасний словник живої мови. Львів: Апріорі, 2017. 800 с.
7. Береза Т. Скажи мені українською. Львів: Апріорі, 2019. 456 с.
8. Береза Т. Слова, що нас збагачують. Словник вишуканої української мови. Львів: Апріорі, 2016. 384 с.
9. Бирик С. Літературна мова в культурі повсякдення: монографія. Ніжин, 2013. 598 с.
10. Бронікова С., Кудрявцева З., Плотницька І. Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні. Київ: Світ, 2014. 278 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / кер. вид. проекту П. Мовчан, В. Німчук, В. Клічак. Київ, 2002. 32 с.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
13. Гамова Г. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності. *Лінгвістичні дослідження*. 2019. Вип. 50. С. 15–165.
14. Городенська К. Граматичний стандарт української літературної мови і сучасна практика. *Граматичні студії*. 2017. Вип. 3. С. 17–21.
15. Грицан Н. Техніка сценічного мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: «Симфонія форте», 2020. 286 с.
16. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана: довідник. Харків: Основа, 2021. 128 с.
17. Доброскок І., Овсієнко Л. Організація сучасної ділової комунікації: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 446 с.
18. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 31 с.
19. ДСТУ 4163:2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. [На заміну ДСТУ 4163-2003; чинний від 2021-09-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 37 с. 25.
20. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с. 26.
21. Дубчак О. Чути і бачити українською: у 2-х книгах. Київ: Віхола, 2021. 234 с.
22. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.

23. Кісс Н. Мовне питання в політичній риториці України. *Журнал «Українська мова»*. № 1 (73). 2020. С. 113–128. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_20/10.pdf
24. Коць Т. Явище варіантності в історії української літературної мови.
25. Макович Х., Вербицька Л., Капітан Н. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
26. Матвеева Н. Двомовність у сучасному комунікативному просторі: монографія. Київ: Києво-Могилянська академія, 2023. 158 с.
27. Онуфрієнко Г. Риторика: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2020. 200 с.
28. Осіпова Т. Вульгарна і табуйована невербаліка в сучасному українському комунікативному просторі. *International resemtch and practice conference «Modern philology: relevant issues and prospects of research»*: Conference proceedings, October 20-21. Lublin: Izdevnieciba «B altij a Publishingo», 2017. S. 192–197.
29. Підгурська В., Голубовська І. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
30. Рудницький Я. Як говорити по-літературному. Харків: Центр учбової літератури, 2022. 200 с.
31. Трішук О., Фіголь Н. Словник помилкового слововживання в сучасних медіа. Київ: Політехніка, 2015. 300 с.
32. Шкіцька І. Сучасна мовна комунікація в публічному управлінні: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 312 с.

9. Додаткові ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesijnogo_spilkuvannya
4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>
6. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
7. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
8. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>
української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>